

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:
za celo leto . B 8 80
za pol leta . B 4 40
za četrt leta . B 2 20
za 1 mesec . B 7 70
Za Ljubljano mesečno 70
Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 6
Ured. telefon štev. 58

Promet na državni železnici je popoln.

Kakor pred stavko.

LDU Ljubljana, 28. aprila. Inspektorat državnih železnic v Ljubljani objavlja: Na progah inspektorata državnih železnic v

Ljubljani je od danes 28. t. m. ob 12. opoldne vzpostavljen ves osebni in tovorni promet, kakor je bil pred stavko.

1. majnika bodo v Nemčiji delali.

LDU Berlin, 27. aprila. (DunkU. — Wolff.) Na današnji seji narodne skupščine sta bila odbita predlog poslanca Agnesa, da

se 1. maja ne dela ter predlog poslanca Auerja, da se določi 1. maj kot zakoniti praznik.

Kako so komunisti sestavili svojo vlado.

Ljubljana, 28. aprila. Kakor nam poročajo, so komunisti tako trdno upali, da se jim posreči prevrat, da so imeli že sestavljeno vlado, ki bi bila takoj začela svoje delovanje, ko bi se bil puč posrečil. Za predsednika vlade so določili Golouha; komisar za notranje zadeve naj bi postal dr. Lemež, tedaj še državni uradnik pri

soc. skrbstvu; komisar za prosveto uradnik soc. skrbstva Franc Albrecht; komisar za promet Tokan; komisar za prehrano Žorga.

Ta lista, ki ni popolna, je krožila zadnje dni pred dogodki na Zaloški cesti med komunisti, dokaz več, da to gibanje ni bilo mezdno, marveč politično.

Dogodki zadnjih dni.

Kmalu bo 14 dni, ko so komunisti proglasili splošno stavko vseh železničarjev v Jugoslaviji. Stavka je bila razglašena v Ljubljani na shodo brez vsakega glasovanja. O polnoči istega dne so železničarji stopili v stavko. Stopili so v stavko tudi nekommunistični železničarji, misleč, da gre za mezdno zadevo. Železničarji imajo res več pritožb meznega značaja, in ni vedno opravičen očitke, da je železničar zelo dobro plačan. Železničar, posebno če je pošten, ima svoje veliko težave. In zato je misel meznega boja potegnila za seboj v stavko vse železničarje, deloma je šlo s silo in grožnjo, deloma z zvijačo. Toda kmalu so treznejši od železničarjev začeli uvidevati, da bi se bila stavka dala preprečiti, če bi bile železničarske organizacije, osebito komunisti svoje zahteve pravilno predložili. Kakor poročajo iz Belgrada, tega komunisti še danes niso storili. To potrjuje in dokazuje, da so komunisti železničarje na vsak način hoteli vreči v stavko ter da so s tem namerjali doseči svoje politične namene, vsled katerih trpe danes vsi železničarji.

Da je stavka politična, dokazujejo tudi nadaljnji dogodki. Žorga, Golouh, Perdan, Petrič in drugi vodje komunistov so na shodi čisto jasno kazali, da jim gre za politično moč. Z lažnjivimi vestmi, ki so jih tvorili, so hoteli v delavstvu vzbuditi paniko, da ložje izvedejo, kar hočejo. Ko so menili, da je prišel njihov čas, so razglasili generalni štrajk vsega delavstva. Ta pa se je popolnoma izjalovil. Sledil je drugi poziv za soboto. Tedaj se je pa generalnemu štrajku komunistov odzval le mal del delavstva. Lahko rečemo, da je v dnešni splošni stavki večina delavstva delala.

V soboto, prvi dan splošnega štrajka so nagnali na ulico na tisoče ljudi. S to množico so hoteli v Ljubljani vreči vlado in proglasiti komunistično diktaturo. Kazali so že okrog svoje bodoče vlade. Širili so vesti, da se ni treba nič bati, da orožniki in policaji ne bodo streljali, češ, ker držijo z njimi. Ko so iz Zaloške ceste hoteli korakati v mesto, jih ustavi oddelek orožnikov. Množica se je hotela že raziti, ko so komunisti, ki so stali varno zadaj, začeli kričati: »Le naprej! Saj ne bodo streljali!« Množica je pritisnila na orožnike, ki se pa niso udali. Nekateri so začeli orožnikom trgati puške iz rok. Medtem sta padla dva strela iz revolverjev na orožnike. Bila sta ranjena dva orožnika. Tedaj so orožniki ustrelili in žrtve so padle. Vsega skupaj je obležalo mrtvih in jih pozeje umrlo 14, 22 pa je bilo ranjenih.

Tako je delavska kri tekla za namene komunistov, tako delavske družine danes žalujejo, ker so nori ali plačani zapeljivci delavstva hoteli v soboto doseči revolucije komunistov. Sedaj, ko se je vse ponesrečilo, so se vrgli s strašno lažjo na duhovnike, češ, da so oni streljali iz Leonišča. To se je izkazalo za neresnično in hudobno izmišljeno. Vendar pa je učinkovalo prvič bin da je razdivjana množica napad-

la duhovnika Janeza Kalana, ko je hitel previdet umirajoče ranjence in ga krvavo pretepla.

Iz meznega gibanja, ki so ga označevali komunisti spočetka, je nastala politična revolucija in boj proti »farjem«. To je ena poteza tega političnega gibanja. Druga pa je ta, da je vse gibanje bilo podprto z denarjem iz Italije in Mažarske in od drugod. Inž. Gustinčič, eden prvih komunistov je zbežal v Italijo z lažkim avtomobilom, ko je izvedel, da se je revolucija ponesrečila. Ta Gustinčič je šel pred kratkim iz Italije prinesel denar komunistom v Ljubljano, da so tu kupili 2 hiši in tiskarno.

Iz vsega tega in iz dogodkov, ki so se vršili na Mažarski meji, je jasno, da bi bili v slučaju puča Lahi, Mažari in Nemci zasedli naše kraje. To je povedal vodja srbskih komunistov dr. Topalović odkrito na shodo v Subotici, ko je menil, da je zmaga že gotova.

Tako se je razvil ta komunistični puč, take namene je imel in tako je končal. Delavstvo pa je bilo žrtev.

Glavne voditelji in krivci: Lemež, Golouha, inž. Petrovič in Petrič so zaprli. Gustinčič, Mozetič, Perdan in Žorga so ušli. Železničarji večinoma že delajo.

URADNO POROČILO O STAVKI

LDU Ljubljana, 27. aprila. Uradno se poroča: Promet na progah državnih železnic severno in zahodno Jesenic vstevši Koroško je normalen. Ravnotako na progi Ljubljana—Kamnik in Ljubljana—Novo mesto. Na progi Kranj—Tržič so vozili danes trije mešani vlaki, na progi Jesenice—Ljubljana dva para osebnih vlakov, en tovorni vlak, na progi Grosuplje—Kočevje en par osebnih vlakov, na vseh drugih progah po eden ali dva para osebnih vlakov. Na progi Celje—Velenje je bil pri Soštanju nakopičen na tiru kup gramoza, kar pa je ostalo brez posledic za redni promet. Storitci so bili aretirani. Jutri bo na vseh kranjskih progah uveden normalen promet. Uslužbenci državnih železnic se javljajo z rednimi izjemami v službo. Isto velja za južno železnico, na kateri je osebni promet na vseh progah normalen. Najmanj po en osebni vlak vozi v vsaki smeri. Na glavni progi je vzpostavljen tudi tovorni promet v tolikem obsegu, da zadostuje sedanjim potrebam. Specielno v Logatec sta odšla tja in nazaj po dva tovorna vlaka. Iz Maribora na Spilje so se odpravili včeraj štirje tovorni vlaki, med temi trije živilski vlaki za Avstrijo. V Slovenski Bistrici je danes sedem vozov in lokomotiva skočila iz tira in se deloma razbila, ker je bila krenica vsled akta sabotaže nepravilno postavljena. En vojak je težko ranjen, več železničarjev je lahko ranjenih. Osebni promet se vrši na ta način, da pasažirji prestopajo, tovorni promet pa bo v 24 urah vzpostavljen. Jutri se bo tudi promet na južni železnici že pomnožil. Rudarji v Velenju so danes ob 14. uri zopet prišli delati. Dan je potekel po vsej Sloveniji popolnoma mirno. V vseh tovarnah in obra-

tih, razen v premogovnikih trboveljskega revirja, se je redno delalo.

SPLOŠNA STAVKA PO CELI DRŽAVI PONESREČNA.

Belgrad, 27. aprila. (Izvirno) Splošna stavka, napovedana od komunistov, se je po celi državi ponesrečila in so komunisti zelo poparjeni. Da bi kolikor toliko lepo izšli iz zažate, prosijo prometnega ministra za pogajanja in bodo jutri od njega sprejeli. Prometni minister je nasproti pogajanjem zelo rezerviran, ker so stopili v štrajk brez vsake napovedi in še do danes niso stavili nobenih pozitivnih zahtev. Kakor se zdi, bi bil prometni minister pred štrajkom voljan sprejeti kake spremembe glede plač, ako bi jih komunisti priglasili. Ker pa štrajk ni bil izzvan radi meznega gibanja, ampak je imel protidržavni namen, je prometni minister trd nasproti komunistom.

PREKI SOD.

LDU Belgrad, 26. aprila. Na predlog ministra za notranje posle je ministrski svet sklenil, uvesti postopanje po prekem sodu zoper veleizdajo in zločine proti državi po § 85. kazenskega zakona.

Jože Gostinčar:

Po pravi poti naprej!

Živimo v velikem času splošnega preobrata. Na obzorju se pojavljajo črni oblaki nezadovoljstva, ki prete uničiti sedanjost družbo in nje red. Zdi se, kakor da je človeštvo izgubilo svoj cilj in da tava v tmini, nevede, kam. Ti pojavi so posledica nekrščanskega in kapitalističnega materialističnega gospodarstva. Denar, bogastvo je bog sedanje brezvestne družbe, ki brez srca podi v propad vse človeštvo in posebno delavske sloje. Preporod teh razmer in gnilega kapitalističnega reda mora priti. Toda preporod mora sloneti na pravih krščanskih temeljih, sicer so vse borbe zastoj.

Materialistični socializem skuša v temi nezadovoljstva kovati kapital za svoje nazore in za svojo organizacijo. Pri tem ima tudi nekaj uspehov. Toda zida na pesek brez temelja, ker ne priznava krščanstva in hoče preurediti družbo brez Boga in proti Bogu. Zato mora delavstvo dobro premisliti, kakim nazorom se priključi, da ne bode zašlo v nesrečo.

Gotovo in preizkušeno je, da se more človekova sreča ustvariti le na nepremakljivem in neoporečnem temelju krščanskih resnic. Tako je tudi gotovo, da se more socialno vprašanje rešiti povoljno s tega vidika. Ali more biti v življenju kaj višje, lepše in popolnejše, kakor dejanska ljubezen do sočloveka, ki temelji na dolžnosti do Boga? Brezverci tega seveda ne poznajo in zato tudi brez in protiverški komunizem ne bode nikdar osrečil ljudstva. Vsled tega vidnega razloga se mora delavstvo oprijeti na pravem temelju sloneče krščanske organizacije, ako hoče priti do stalne veljave in socialnega reda.

Komunisti in socialni demokratje si z vsemi silami prizadevajo okrepiti svojo organizacijo in zavirati pokret krščanske delavske organizacije, toda zaman je njih delo, ker istotako sloni na temeljih materializma, kakor sedanji kapitalistični in protikrščanski družabni red.

Krščansko delavstvo pa, oprto na neizpodbitna krščanska načela in poštene cilje, koraka v sedanjem velikem boju proti gotovi zmagi. Pota temu pohodu sicer niso postlana s cvetjem in zelenjem, pač pa s trnjem ogromnih težav. To pa zavrednega delavstva ne plaši in ga nikdar plašilo ne bo. Zavest krščanskega delavstva je trdna, armada od dne do dne večja. Preizkušenih bojnikov ne plaši teror nasprotnih komunistov in socialistov. Razpoloženje je ravno nasprotno: Čim večje nasilje, tem odločnejši odpor in tem več uspehov.

Nasprotnik se boji resnice, zato brani svojim pristašem vsak stik s prireditvami naših organizacij. To je znak bojznosti in slabe vesti. Gorje mu, kadar bo delavstvo spoznalo, da vodijo načela komunizma in

soc. demokracije v verige sužnjosti in ne v svobodo. Zaslepljeni danes še kriče »hosana!« in plešejo okoli namišljenega malika, toda pride čas, ko bodo prevarani govorili drugače.

Mi pa gremo po pravi poti naprej, do končne zmage resnice!

F. K.:

Mi in oni.

Dvojni boj bijemo. Težak je boj na obe strani. A vesel za tistega, ki ga v tem boju poživlja prepričanje, da edino le naša misel nosi v sebi kili zdravja in zmage. Bijemo boj proti krivičnemu ter nasilnemu kapitalizmu; bijemo ga proti nekrščanskemu socializmu. Včasih se dozdeva, da podležemo ali enemu ali drugemu. Medtem pa raste naša misel v srcih zatiranih in celo iz množic tistih revežev, ki pod bičem terorja slede komunističnim vrstam, se dvigajo klici, ki nam velevaljo, da vstrajamo. Od naše misli pričakuje resnišve revež, najsi se tudi na videz bori proti njej.

Krščanska misel je misel zdravega socializma, ker v njej tiči poročstvo ozdravljenja družbe. In vedno je bilo tako, da se je ta misel morala boriti na dve strani. Eni so jo sovražili, ker je drobila njihovo nadvlado nad reveži, drugi so jo zasramovali, ker je niso umeli. Potoka krvi so prelili spoznavalci naše misli, da izpričajo njeno zmago. Tudi danes jo sovražijo eni in drugi, ker se je boje in je ne razumejo.

Sovražijo krščansko misel mogotci tega sveta, ker se boje, da prevrne njihove zlate malike. Ne zveni prijetno na uho bogatinom beseda apostola Pavla: »Kerena vsega hudega je lakomnost.« Kot smrtna obsodba grome besede apostola Jakoba: »Bogatini! Jokaite in tulite zavoljo nadlog, ki pridejo nad vas. Vaše bogastvo je strohnelo; vaša oblačila so snedli molji. Zarjavelo je vaše zlato in srebro, in njuna rja bo pričala proti vam in požrla vaše meso kakor ogenj. Nabrali ste si zaklad jeze za poslednje dni. Glejte, plačilo, ki ste je utrgali delavcem, ki so želi vaše polje, vpije, in njihovo vpitje je prišlo do ušes Gospoda.« Res, trd je ta nauk za tiste, ki se hočejo naslanjati na bogastvo te zemlje na stroške onih, ki delajo in se trudijo, a zraven trpe lakoto in žejo. Kot klic viharja buče besede svetega Ambroža, tega velikega borca za reveže, ko kliče kapitalistom svoje dobe. Zdi se nam, kakor da bi njegove besede bile pisane za današnji čas:

»Kam Vas še povede Vaša nenasična lakomnost? Ali hočete imeti samo vi pravico, živeti na zemlji?... Zemlja je bila dana skupno bogatinom in revežem. Zakaj jo hočete imeti le za se? Kakšno kaznen zaslužite, ko ne poznate večje časti, nego gledati nas vsega ogoljene!... In to imenujete trgovsko duhovitost? To je lopovstvo, to je podlost, to je brezsrčnost, morate reči. Vi prežite na našo lakoto, da bi jo izkoriščali. Ali je to trgovina ali tatvina? Podobni ste roparju, ki čaka ugodnega trenutja, da podere potnika v goščavo in ga zadavi. Prokleti oderuh! Vaš dobiček je nas vseh pogin!«

Sveti Avguštin veli: »Od božjih darov si obdrži, kolikor potrebuješ. Kar ostane, potrebujejo drugi. Tujo last si pridržiš, če si obdržiš, kar ti je odveč.«

To je socialna misel krščanstva! Po njej je delal rajni dr. Krek, po njej delamo po svojih šibkih močeh drugi. Naj ne pričakuje nihče, da nas bo kdo radi tega pohvalil. Moč kapitalizma je še velika. In kapitalizem ima svoje služabnike povsod: v vseh slojih in v vseh domovih so razpostavljeni in pazijo ter čujejo, da bi se njihovim gospodom ne zgodilo, kar je njih delež, da jih doseže pravica.

In tudi najradikalnejši novodobni preroki, ki se danes nazivljejo komunisti, kakor so se včeraj nazivali socialni demokratje, tudi ti sovražijo to krščansko socialno misel. Zakaj? Je-li ni krščanski evangelij blagovest trpečih in izkoriščanih? Ne upajo si tega trditi, a vedno proglajajo boj na smrt in življenje krščan-

sko-socialni misli. Abojni norci! Kríž sovražijo! Saj je judovski proletarijat, nauhujski od velikašev svojega rodu, tudi tuil: »Križaj ga! Daj nam Barabole!« Krščanstvo zahteva samozatajevanja od vseh. Moderna nevera, razširjena od ljudi, v službi svobodomiselnosti in velekapitala, je zastupila one, ki naj bi jim krščanska blagovest bila tudi v socialno osvobodjenje. Ko proglašajo boj proti kapitalu, oznanjujejo boj krščanstvu. Kakor da bi čreda pritlikavcev hotela prenesti granitno pogorje Triglava!

Toda zapeljane množice so vredne pomilovanja! Pomilovanja je vredna žena, ki je v svojem protikrščanskem sovraštvu s palico do krvi prebila glavo duhovniku, ki je hitel tolažiti umirajoče, ter pri tem klicala: »Štirinajst let že nisem bila pri spovedi in dvanaest let ne v cerkvi, in tudi ne bom več!« Pomilovanja so vredni vsi ti mnogi reveži, ki blodijo danes zavedeni in zaslepljeni za gesli, ki vžigajo strasti in sovraštvo, ki pa obenem delajo srca trda in surova. Ali naj bo to bodoča človeška družba, družba brez sra in brez ljubezni, brez morale in poštenja? »Ljudstvo se mi smili,« je dejal Gospod lačni množici. Dvakrat pomilovanja vredna je množica zapeljanih revežev, revnih na srcu in ubožnih na telesu. Njih geslo je: »Dajte nam Barabole!«

Tu je dolžnost krščanskega delavstva, da podvoji svoje delo. Neustrašeno delo med tovariši! Odpirajmo oči slepim in zapeljanim! Brezobziren boj izkoriščanju v znamenju krščanske misli, ki je najmočnejša socialna sila vseh vekov!

Ne plašimo se bojev!

F. K.

Kaj hočemo?

Med bučanjem morja in gromenjem neba, med bolešijo in trpljenjem se presnavlja svet. Danes živimo na razdobju dveh časov: kapitalistični svet, zgrajen na načelih sebičnosti in samoljubja, se ruši in pada. Nastaja nova doba. Človeška družba dobiva novo lice.

V vrvežu teh dni, polnih strahu za bojazljivce, polnih načrtov in dela za pogumne in junaške, stopa krščanski delavec na plan, v zavesti gotove zmage, prešinjen ljubezni do načel, prepričan o vsem, kar hoče.

Kaj hoče krščanski proletarijat?

Krščanski proletarijat se zaveda resnice, ki jo je rajni dr. Krek zapisal v svojem »Socializmu«:

»Delo je človeku dolžnost; zato je pa tudi njegova pravica... S pravico do dela pa je združena tudi pravica do sadov, ki jih delo donaja.«

Zato se glasi temeljna točka socialno-političnih zahtev krščanskega proletarijata:

»Socialna blaginja zahteva, da se v zakonodaji bolj in bolj uveljavi veliki socialni zakon dela: splošna dolžnost dela, delu pošten zaslužek; kdor noče delati, naj tudi ne je!«

S tem stavkom je krščanski proletarijat znova proglasil najodločnejši boj kapitalističnemu sistemu, ki ustvarja bedo tistih, ki delajo, ter bogati one, ki žive od izkoriščanja delovnih slojev.

»Delo je vse, denar nič!« To je načelo krščanskega socializma, ki je veljalo v krščanskih vekih. To načelo pa je liberalizem prevrgel ter mestu tega ustvaril kapitalizem, ki mu je denar vse, ki je na oltar meštarstva dela, poštenja in pravice postavil zlato tele.

Sedaj prihaja čas, bratje, da prevrnejo zlato tele izkoriščanja ter da njegovo mesto zopet zavzame pošteno delo in na njem sloneča socialna pravičnost.

Ne zahtevamo, da bi vsi ljudje od svojega dela imeli enako in enakih sadov, pač pa mora vsak človek imeti toliko, da z dohodki svojega dela lahko preživi sebe in družino na pošten in človeka vreden način.

Krščanski proletarijat se zaveda, da bogastvo posameznikov družbo uničuje ter da ubožstvo množico duševno in telesno sužnjuje.

Prav zato zahteva krščanski proletarijat, da nova socialna država prevzame nadzorstvo nad podjetji, da preprečuje izkoriščanje, da bodi delavstvo deležno pri upravi in dohodkih podjetij. Krščanski proletarijat se bori za socializacijo.

Vsa podjetja, ki so za družbo važna, naj preidejo v upravo odborom, v katerih naj delavstvo in drugi uslužbenci imajo svoj tehten glas. Kjer je pa bolj primerno, naj se podjetja spremenijo v zadrage, katerih člani naj bodo delavci in uslužbenci. Delavec naj ne bo več sredstvo produkcije! Njegovih rok živa sila naj ne množi več bogastva drugim, marveč naj tudi njemu nudi možnost, da bo delal za vse, ko bo deležen sadov lastnega dela najprvo sam.

Znak modernega proletarca je, da služi drugim, in da sam nič nima kakor le svojo telovno moč, ki jo prodaja kapitalu. To je način novega suženjstva. Mi pa hočemo svobodnih ljudi, ki jih ne bodo vezale vege kapitalističnega gospodarstva.

Drugi znak modernega proletarca je veraška palica, ki ga čaka, ko obnemore, ko delavčevo telo prezgodaj izmogožano,

ostari in obnemore, mu je dodeljena bridka usoda siromaka. Če živiš, proletarski tovariš, v srečni zadovoljnosti svoji družini, Tvoje oko vendarle ni neskajeno: med stroji in vreteni, v rovih in plavljih preži na Te smrt. Nepreskrbljena ostane Tvoja družina, ko Tebe polože v zemljo. Ta misel na dni bede, ki groze proletarcu tudi v redkih dneh sreče in veselja, dela iz njega mrkega moža. Ko se drugi veselo sreče družinskega življenja, on brez solz plaka nad svojo in svojih dragih usodo. Obrišite delavcu znojno čelo, osušite solze delavskim vdovam in sirotam: Dajte nam splošno ljudsko zavarovanje!

Kje imaš, tovariš, svoj dom? Kje so doma Tvoji otroci? Tvoj stan je podoben kleti, živiš po barakah in v vagonih. Rode se Ti otroci. Ko dorastejo in jim prihaja spoznanje, ne umeš več njihovih vprašanj: Oče, kje smo doma? Kje je naš dom? Usoda proletarca je, da nima doma! In to je morda najbridkejša črta v potezah modernega proletarca. Brez doma, nikjer doma! Zato hoče krščanski proletarijat, da delavec pride do svojega doma, da bodo njegovi otroci vedeli za krov, pod katerim so rojeni. Zahtevamo postav, ki naj delavstvu preskrbe lastne domove; hišico z vrtičkom in malo njivico!

Vse to zahtevamo, ker zahteva to socialna pravičnost, ker to veleba zakon dela: od svojega dela imaš pravico uživati sadove! Ni to vse! Več ko gmožna in gospodarska stran pomeni za nas druga:

Glejmo v človeku, najbednejšem med nami svojega brata! Ljubezni, tople in resnične ni med nami; zato so srca tako kruto mrzla, zato obvladuje svet lakomnost in sebičnost. Ali menite, da bomo ljubezen ustvarili s silo in bajoneti? Motite se! Krščanstvo edino je tista čudotvorna socialna sila, ki preobrazuje srca in neli ljubezen do bednih in potrebnih. Kapitalizem pomeni lakomnost. Ta sovraži ljubezen. Ljubezen deli in odpušča, uči in tolaži, združuje in navdušuje, se žrtvuje in zmaguje. To je krščanska ljubezen. Moderni svet je ne pozna; zato je na svetu toliko bede in solz, toliko izkoriščevalcev in toliko izkoriščanih.

Zato hoče krščanski proletarijat postaviti človeško družbo na večna načela krščanske ljubezni in pravice. Ni je postave, ki bi mogla zamoriti duha sebičnosti, kakor le postava krščanske morale. Na njo stavimo temelje nove družbe. Socializem brez krščanstva je nasilje v novi izdaji. Kdor pa hoče delati silo, naj se ne pritožuje nad silo, ki jo dela kapitalizem sedanjosti.

Zato je edino socializem, izražen v duhu krščanskih idej in izveden v nauku evangelija, odrešilni socializem delavnih stanov, rešitev trpečega ljudstva.

Krščanskemu socializmu hočemo priboriti moč in veljavo, da bo mogel uveljaviti blagodejne svoje vplive v družbi. Zato je treba trdne organizacije. V organizacijo pa trdnih, odločnih ter junaških srei! Tisoči in tisoči, ki stoje v vrstah krščanskega proletarijata, naj bodo glasniki naših ciljev, požrtvovalni širitelji naših idej, goreči branitelji našega prepričanja ter neustrašeni borci krščansko-socialne organizacije!

Naj živi krščanski socializem! Naj živi in zmaguje program krščanskega proletarijata!

Al. Kocmur:

Naši konsumi.

PETINDVAJSETLETNICA NAJSTAREJŠE DELAVSKE KONZUMNE ORGANIZACIJE NA SLOVENSKEM

se praznuje letos. Naše »I. ljubljansko delavsko konzumno društvo« je prestopilo dne 24. februarja t. l. 25 let, odkar je bilo ustanovljeno. Meseca junija t. l. bo pa 25 let odkar je pričelo društvo dejansko svoje delovanje. Ob lanskem srebrnem jubileju slov, kršč. soc. gibanja smo se spominjali tudi te naše velevažne organizacije, ki kaže, da hoče razprsti svoje delovanje po celi Sloveniji. V lanskem jubilejni izdaji je bilo izkazanih 8 prodajal s 3500 člani, katero število je pa doslej naraslo na 27 prodajal z nad 11.000 člani, oziroma nad 56.000 oskrbovanci. Iz tega je razvidno, da pomeni leto 1919/20 velikanski razmah v razvoju te naše zadruge.

Posamezne prodajalne se nahajajo:

I. Na Gorenjskem: Svetje-Medvode, Škofja Loka, Kranj, Križe pri Trzinu, Trzin, Mengeš, Domžale;

II. na Dolenjskem: Šmartno pri Litiji, Sv. Križ pri Litiji, Sv. Križ pri Kostanjevici, Fara-Bloke, Fara-Banjalo;

III. na Štajerskem: Trbovlje II, Maribor-Studenci, Poljčane, Makole, Ruše, Ljutomer;

IV. na Koroškem: Prevalje, Mežica, Črna, Pliberk;

V. v Ljubljani pa: Kongresni trg št. 2, Dunajska cesta št. 36, Zaloška cesta št. 15, Sp. Šiška št. 1, Vič-Glince.

Promet lanskega leta je narasel na vsoto nad 5.000.000 K. Ker dosedanja zadruga pravila ne odgovarjajo vsem potrebam tako razširjenega delokroga zadruge, se bo vršil dne 2. majnika ob 5. uri pop.

v društvenih prostorih na Kongresnem trgu št. 2 izredni občni zbor te zadruge z dnevnim redom: sprememba pravil. S tem hočemo proslaviti 25-letnico in postaviti nov temelj daljnemu razvoju. Bistvene točke nameravane spremembe pravil so sledeče:

1. Ker je bila zadruga ob ustanovitvi proračunana le za Ljubljano, je v pravih tudi določena direktna udeležba članov na občnem zboru. To je pa v sedanjem stanju zadruge, ki je razširila svoj delokrog na celo Slovenijo, neprimerno, ker zunanji člani ne morejo osebno posecati občnih zborov, vsled česar obstoji nevarnost, da njih glas in želje ne pridejo do veljave. Zato je v načrtu novih pravil, da tvori vsaka prodajalna oziroma člani vsake prodajalne posebno skupino, ki voli vsako leto toliko pooblaščenec, kolikorkrat 100 članov šteje. Ti pooblaščenec bodo zastopali svojo skupino na občnih zbori, tvorili bodo pa obenem tudi nekaj lokalni odbor, ki bo imel nalogo, nadzirati prodajalno.

2. Zvišati se morajo deleži. Pred 25 leti ob ustanovitvi zadruge, je znesek 30 kron — toliko znašajo sedaj deleži, — že nekaj pomenil. Za ta znesek se je delavec preživel vsaj 14 dni. Danes pa vsled padanja valute ne zadostuje ta znesek za več kot kvečjem za prehrano enega ali dveh dni. Zato ti deleži nikakor ne odgovarjajo več spremenjenim razmeram. Ideal vsake zadruge je, da stremi za lastnim obratnim kapitalom, katerega tvorijo deleži, če deleži niso zadostni, treba delati s kreditom. Najemanje kredita in visoko obrestovanje kredita, je pa velika ovira napredku zadruge. Zato treba to hitro vsaj deloma odpraviti. Predlagalo se bo zvišanje deležev od 30 na 100 K. Dandanes ni več kot pred vojno, ko se je dobivalo blago na trimesečni kredit, ampak se zahteva običajno plačilo vnaprej in zadruga, ki ne razpolaga z zadostnimi denarnimi sredstvi v tej denarni suši, ki vlada sedaj na denarnem trgu, ne bo mogla ustrezati svojemu namenu.

3. Že pred vojno je rajni dr. Krek omenjal na nekem občnem zboru, naj bi se pravila prikrojila tako, da bi zadruga smela sprejemati tudi hranilne vloge od članov. Te hranilne vloge naj bi preskrbeljemale zadruge cenjen kredit. Zato se je sprejelo v načrt spremenjenih pravil tudi to točko, vsled katere bo vsakemu članu omogočeno, da naloži denar v svojem lastnem konzumnem podjetju.

4. Zelo važna in doslej popolnoma nova točka, ki se nahaja od zadnjih dveh let že v sedanjih pravih zadruge, a se prične izvajati šele letos, je pa deležna rezerva. Dividenda, ki se je doslej izplačevala članom vsako leto v gotovini, naj se zanjprej zbira v posebni deležni rezervi, ki ostane lasti deležnega člana. Ta deležna rezerva se obrestuje, in se članu izplača ob izstopu oziroma prenehanju jamstva, kakor delež. Razlika je le ta, da z deležem član jamči, z deležno rezervo pa ne, ampak ima ta deležna rezerva ravno namen, da že vnaprej krije to jamstvo. S tem se hoče doseči troje: a) člane navajati k varčevanju in s tem obenem ustanoviti zadruge nov obraten kapital, b) člane zavarovati z dobičkom, doseženim pri zadruge za event. jamstvo deleža, c) navezati člane k stalnemu članstvu pri zadruge in v slučaju smrti preskrbeti za prvo potrebo razpoložljivo gotovino njihovim svojcem.

5. Namerava se tudi skrajšati število odbora in razširiti nadzorstvo. Načelstvo, ki dejansko vodi vse posle zadruge, naj bo gibčno in hitro sklepčno, kar je pa pri številnem odboru težko. Nadzorstvo naj bo pa bolj obsežno z ozirom na razširjen obseg zadruge, da si delo lahko razdeli.

6. Da bo vodstvo v stiku z vsemi prodajalnami in člani vseh prodajal, se bodo vršile krajevne skupščine vsako leto pred rednim občnim zborom, po posameznih prodajalnah. Na ta način bo odbor že pred občnim zborom zvedel za želje vseh skupin in jih pri občnem zboru primerno vpošteval. Pooblaščenec izvoljeni na teh skupščinah bodo pa skrbeli pri občnem zboru, da uveljavijo zahteve skupine, katero zastopajo.

S tem bo napravljen odločilen korak za bodočnost, kar bo najlepša proslava društvene 25-letnice.

Čaka nas obilo dela. Od vseh strani se oglašajo zahteve po otvoritvi novih prodajal in vodstvo zadruge bo imelo mnogo dela, če bo hotelo vsaj en del vseh nanj stavljenih zahtev uresničiti. Velika ovira razvoju zadruge je bilo pomanjkanje primernih prostorov za razdeljevanje blaga na debelo na posamezne prodajalne, pomanjkanje prostorov za skladišče in za pisarno. Sedaj se bo pa tudi ta vrzel zamašila in se bo glavna prodajalna in pisarna preselila v zgornje prostore in stopila iz katakomb na svetlo. Z božjo pomočjo in vstrajnim delom bomo premagali vse ovire, ki se nam stavijo na pot, dokler ne bo vsa Slovenija združena v močno krščansko zadržno armado.

Sirite „Večerni list“!

A. C.

Bodoče delo.

Praznovanje 1. maja bo najbrže na slovesen način onemogočeno. Vendar naj bi se na ta dan vršile seje in posvetovanja, kajti praznovanje prvega maja naj ne bo v plančevanju, razuzdanem veseljenju, temveč v delu za izpolnitev naše stanovske organizacije Jugoslovanske Strokovne Zveze. Z mesecem majem pričnimo novo delo mesec probujenja. Naj bo tudi za nas mesec probujenja. Razvoj naše organizacije po prevratu l. 1918. je bil večinoma v pridobivanju članov in v mezdni gibanji, če izvajamo nekaj delavskih tečajev in par shodov, so bili vsi shodi večinoma meznega značaja. Ravna se je organizacija po potrebah svojih članov, ki pa so bile v tem oziru takšne, da za drugo ni preostajalo veliko časa. Veliko je je članov, ki smatrajo organizacijo kot podporno društvo, drugi so zopet teh razlogov, da je organizacija samo takrat potrebna, kadar je treba zahtevati večjo plačo. Takšna organizacija se ni popolna, in zato je treba, da se izpopolni, da bo res organizacija, v kateri se člani zavedajo organizacije. Ako je zavednost, je tudi disciplina in red, kar je glavni predpogoj stanovske organizacije, da more izbojevati delavstvu to, kar mu po božji in človeški postavi pripada, namreč pošteno delavca vredno življenje. V vsakem delavcu mora vladati zavest, da je istotako upravičen do človeka vrednega življenja kot pa drugi stanov. Ko bo imel enkrat to zavest, bo imel tudi dovolj odločnosti, katere pomanjkanje se žalibog pri delavcih v preveliki meri opazja. Delavec mora biti odločen, samozavesten. Proč s ponižnostjo in pohlevno bojazljivostjo. Zato je treba iti temeljito na delo.

Neobhodno potrebno je, da se skupni temeljit posvete temu delu s pomočjo centrala. Pred nekaj meseci je bil objavljen v »Slovencu« oklic za »Krekovo socialno šolo.« Namen ji je izobraziti v socialnem vprašanju delavce, ki bi potem delovali med delavstvom in izpopolnjevali delavsko organizacijo. Tega še ne moremo tako hitro pričakovati. Potreba v delavski organizaciji je pa vedno večja, posebno, ker ne vemo, kaj nas še vse čaka, v kakšni obliki in kdaj, zato je treba do tega časa si pomagati na drug način. Po naših skupinah je povsod kak član, ki je duša dotične skupine, ki pa nima prave inicijative, da bi mogel pričeti. Tukaj je pa sedaj stvar centrala, da daje navodila, sredstva, s katerimi se skupina lahko pomaga pri večernih sestankih.

Ne utrdi se član na shodu ali na večjem predavanju tako, kot pa na majhnih sestankih, kjer se vrše čisto po domače debate in razgovori. Na shodu, ki ga priredi organizacija, se delavstvo, oziroma člani navdušijo in s tem je dosežen namen shoda. Na shodu se vse stvari obravnavajo v splošnem. V podrobnosti vprašani se na shodu ni mogoče spuščati. Na sestankih se člani pa lahko prosto in podrobno porazgovore, in se tako utrdijo. Vname se debata, in s tem pride polegoma tudi zanimanje za organizacijo. Snov za razgovore in za sestanke naj preskrbi centrala. V to svrhu naj bi centrala svojim skupinam mesečno razpošiljala snovi. Skupine se naj naročajo na socialne brošure, katere se naj potem obravnavajo na sestankih.

Poleg tega je stvar organizacije tudi, da ima v evidenci vse sestanke, jih tako nadzira, ali pa daje ukore, ako se isti ne vrše ali pa da izostajajo. Vsaka skupina mora imeti tudi naročene časopise, naše, in tudi nasprotnik ne škoduje. Časopisje se mora potem prebrati skupno na sestankih, da so vsi člani informirani in se potem razpravljajo, ker la tako je potem kaj koristi od časopisja. Nasprotno časopisje pa najbolj zaradi tega, da je razvidno gibanje nasprotnikov.

To bi bila najhitrejša pot, po kateri bi se organizacija izpopolnila. Po nekaterih skupinah se to že izvaja in se tudi opaža, da so se iste skupine povsode že tako, da že delno odgovarjajo vzorni organizaciji. Tako se bodo vzgojili zavedni, odločni in neustrašeni člani v boju za svoje pravice.

Lotimo se stvarnega dela sistematično. Bodoče delo naj bo izpolnitev organizacije. S to mislijo, s tem načrtom praznujmo prvi majnik. Popolna in trdna stanovska organizacija naj bo naše geslo!

PROTI JUDOM NA DUNAJU.

LDU Dunaj, 27. aprila. (ČTU) Protijudovske demonstracije so se ponovile na vseučilišču, kjer so nemškonalnisti dijake svoje judovske tovariše pregnali iz vseučiliških dvoran. Na klancini pred poslopjem so se dijaki spopadli. Razvil se je pravcati tepež. Policija je posredovala in razcutila sovražni taborišči. Komunist Melcher je prišel v spremstvu majhne čete ljudske brambe in je pretil izprazniti klancino. Interviniral je pri načelnih dijaki policije, vsled česar so ob trinajstih dijaki morali zapustiti prostor pred vseučiliščem. Nato so nemškonalnisti odšli in vzklikajo nemškonalne pesmi in vzklikajo: »Živo Kapp, živjo Lüttwitz, živjo Horthy!«

Nemški nacionalni dijaki pretijo zapreti dohod k vseučilišču tudi nemškimi dijakom. Ako se izgredi ponovijo, se bo univerza zatvorila.

PROTI KOMUNISTOM NA MAŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 26. aprila. (Dun. KU — ČKU) Državno pravništvo je sestavilo obtožbo proti aretiranim komunističnim ljudskim komisarijem. Proti pobeglim ljudskim komisarijem Khunu, Boehmu in tovarišem je ponovno izdalo povelje za aretacijo. Ako bi ostalo novo povelje za aretacijo brez uspeha, se bo vršila razprava proti onim bivšim ljudskim komisarijem, ki so v zaporu.

Politične novice.

+ Narodno predstavništvo je imelo 27. t. m. žalno sejo za pok. predsednikom dr. Pavlovičem. Prihodnja seja danes popoldne ob 4.

+ Vladni položaj. Iz Beograda poročajo uradno, da vladni predsednik Protič po izročitvi svojega pismenega poročila o političnem položaju dne 19. t. m. regentu ni ničesar nadaljnjega ukrenil. Rešitev vladnega vprašanja je torej v rokah kralja. Po drugih zanesljivih poročilih ima sedaj vlada trdno stališče in uživa popolno zaupanje kralja; vse vesti o demisiji so izmišljotine s prozornim namenom. Vsaka kor pa vlada želi doseči z izvenvladnimi strankami sporazum, da bi se zagotovilo parlamentarno delo in redno rešitev volilnega zakona. Za pogajanje s strankami je vlada pozvala iz Pariza poslanika Vesniča.

+ Komunistični hlapeci. Dočim so resni krogi slovenskih demokratov v teh usodnih dnevih pekali dovolj moralne sile, da se v ime države, njenega obstoja in dobrobiti znajo dvigniti nad ozkosrčno strankarsko politiko — izjemo je delala deloma le »Jugoslavija« s svojim ozadjem — se pa hrvatski demokrati ne morejo tako daleč vspeti. Dasi je sedaj za vsakega slepca jasno dokazana protidržavnost komunizma in je njegovo nevarnost moral v teh dneh vsak občutiti, se hrvatski demokrati še vedno delajo gluhe in slepe za vse to ter še naprej paktirajo s komunisti. Zadnjo stavko železničarjev so strankarsko zagrizeno izrabljali zgolj proti vladi in z zadoščenjem beležili in še povečevali obseg stavke, in težave, ki so vsled nje nastale v prometu.

To je politična slepota, ki nima para. Ali mislijo demokrati, da bodo komunisti, ako bi kdaj prišli do oblasti, prizanesli ravno njim kot najizrazitejši meščansko kapitalistični stranki in z njimi delili oblast? Kako neumna misel! Komunisti nikjer ne trpe poleg sebe niti zmernejših socialistov, za to imamo že vendar zgledov in dokazov dovolj — pa bi hoteli deliti oblast z meščanskimi demokrati. Seveda, dokler še niso v sedlu, so komunisti dovolj prevežani, da si dajo od demokratov držati stremena, toda ko bi enkrat trdno sedeli, bi imeli za demokrate samo še — bič. Tega bi demokrati seveda tudi pošteno zaslužili in človek bi jim to grenko izkušnjo tudi privoščil, ko ne bi šlo obenem za dobrobit in obstoj splošnosti, države. Le zaradi tega beležimo in zigosamo postopanje hrvatskih demokratov. Upajmo, da bo hrvatsko ljudstvo ob volitvah v konstituantno pokazalo, da ne mara komunističnih hlapecev.

+ Nove občine v rokah Hrv. ljudske stranke. V Dragonju pri Karlovcu je ljudska stranka popolnoma porazila komuniste in dobila vseh 18 občinskih mandatov. V Petrovcih pri Vukovaru je bilo izvoljenih 10 zastopnikov ljudske stranke in dva radikalca.

+ Končni uspeh volitev v Češkoslovaški republiki. V češkoslovaško narodno skupščino je izvoljenih: 74 socialistnih demokratov, 33 poslancev ljudske stranke, 28 agrarcev, 24 narodnih socialistov, 19 narodnih demokratov, 12 pristašev slovaške vladne stranke, 7 poslancev obrtniške stranke in 3 pristaši Modračkove skupine. Tujerodci so dobili 82 mandatov: Nemci 72, Madžari 10. Nezasedenih je 19 mandatov, od katerih odpade na karpatske Ruse 9, na Tešin 9 in na Hulin 1 mandat. Ta sestava čsl. narodne skupščine da veliko mišliti.

+ Politični razvoj med Furlani. Na Goriškem so se ostanki bivše italijanske liberalne stranke pod vodstvom dr. Pettarina združili s furlansko ljudsko stranko. Ob tej priliki sta dr. Pettarin in msgr. Zamparo izdala na Furlane skupen proglas. Ljudska stranka je zasnova obsežen socialno-političen program, s katerim hoče nastopiti proti komunističnim nakanam. O prihodnjih volitvah si bodo stali nasproti v Furlaniji samo komunisti in ljudska stranka.

Dnevne novice.

— Tržič. Naša jugoslovanska strokovna organizacija se je izkazala ob splošni stavki. Kljub vsem močnim lažem, katerih se posluževali komunisti se jim ni posrežilo ustaviti delo v vseh tovarnah. V pre-

dilnici se je moral Snój poslužiti neresnice in prevare, da je dobil večino za to, da se ni delalo. Rekel je, da druge tovarne že stoje in da naj se še predilnica za to odloči. Ko so naše delavke ugovarjale je prišel z draginjo, češ, da bo moka mnogo dražja, če ne bodo štrajkale. In s tjo lažjo je preslepil tudi mnogo žensk, da so dvignile roke za to, da delo v tovarni obstoji. A že v soboto in ponedeljek so se zbrale naše delavke in zahtevale delo, a stari štrajh jih je zato ozmerjal. Pozivamo našo organizacijo, da izposluje polno plačo vsemu delavstvu, ki bi bilo rado delalo, pa ni moglo deloma vsled bojazni tovarnarja, deloma vsled tega, ker ni moglo, ko so mirovali stroji. — Taisto je v tovarni Kozina. Tu so preprečili delo komunisti iz Križa in Kovorja ter par hujskačev iz Tržiča. Naše delavstvo je prišlo v tovarno in hotelo delati, a ni moglo, ker ni bilo strojnih delavcev. Izborna so se držali čevljarji, strojarji in kovinski delavci. Mir se ni nikjer kalil. V nedeljo so šli komunisti in nekaj žensk v gozd in tam so imeli zborovanje. Natrosili so jim mesto plače, katero so vsled štrajka izgubili, zopet poln kup novih laži, ker vedo, da bi brez laži in obrekovanja ne dobili niti enega parnežnega za stavko.

— Iz Križa pri Tržiču. Železnica tržička je stavkala menda najdalje. Dobivali smo kljub temu pošto, in sicer je vozil poštni voz do Kranja vsak drugi dan. Strojevodja in drugi železničarji so se potikali po gozdovih in skrivali toliko časa, da so jih orožniki polovili in odpeljali. Eden glavnih hujskačev, ki je že več časa vedel za stavko, je bil sprevednik Padar, ki je stanoval na Pristavi. Mož je zagrizen nemškutar in zaslužil, da se ga požene čez mejo. Obžalujemo železničarje, ki imajo družino, da so se dali speljati na led temu strasnemu sovražniku naše jugoslovanske države.

— Podražena vožnja na Češko-Slovaškem. Dne 1. maja stopi na češkoslovaških državnih železnicah v veljavo nov osebni tarif. Do 250 km se za osebo in kilometer zaračuna 16 vinarjev, do 350 km 12 in 350 km 6 vinarjev. Voznina v drugem razredu znaša še enkrat toliko kot v tretjem, kdor se pa vozi v prvem razredu, plača dvojno ceno drugega razreda. Za brzovlak je treba plačati dodatek, in sicer do 100 km 8 kron, do 250 km 12 K, do 500 km 16 in nad 500 km 20 kron.

— Velika tatvina. V tovarni Kozina v Tržiču so tatovi nedavno pokradli veliko množino usnja, v vrednosti do sto tisoč. — Tovarnarju pohištva g. Amanu so odnesli več jermenov, ki so bili vredni več tisočev. Prav tako so pokradli v tovarni Smuk na Bregu mnogo jermenov. Dobro bi bilo v Tržiču nastaviti kakega detektiva, ki bi hitro izsledil tatinske brloga.

— Valute dne 27. aprila na zagrebški borzi: dolarji (100) 14.500 K; avstrijske krone (100) 66 K; bolg. levi (100) 180 K; češkoslovaške krone (100) 230 K; 20kronski zlati (1) 580 K; francoski franki (100) 1030 K; napoleonidori (1) 567 K; nemške marke (100) 265 K; rumunski lei (100) 264 K; italijanske lire (100) 740 K.

Ljubljanske novice.

Ij Prva sodna razprava o stavki. Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani se je 23. t. m. zagovarjal strojevodja Ošaben. Strojevodja Breskvar je bil tisti, kateri je v četrtek dne 21. marca t. l. vozil prvi vlak iz Ljubljane proti Jesenicam. Načelnik kurilnice Finc je naznanil oblastem, da je Ošaben rekel Breskvarju: »Ubil bom Tvojo ženo, če boš vozil. Popoldne je šel Ošaben k Breskvarjevi ženi, katero je plašil, ker je mož odpeljal proti Jesenicam. Državno pravništvo je zadevo odstopilo okrajnemu sodišču. Okrajni sodnik Avsec vpraša obtoženca, zakaj je šel k Breskvarjevi gospe, nakar odgovori Ošaben: »Šel sem samo vprašati, če je v službo šel in rekel, da se mu zna kaj zgoditi.« Pravi, da je bil Breskvar organiziran pri komunistih in Zvezarjih; on Ošaben, da ni komunist marveč socialist Gospa Terezija Breskvar se zapriseže; vidi se ji, da je žena veliko pretrpela; izpovedala je: Gospod Ošaben je prišel k meni dne 21. marca ob 14. uri; moj mož se je odpeljal proti Jesenicam opoldne, česar nisem niti vedela. Odšel je dopoldne na kolodvor, ker ga je pozval gosp. Finc pismeno. Rekel je: »Če bom peljal, ne bom prišel h kosilu. Nato je prišel popoldne g. Ošaben k meni. Rekel je: »Kaj ga pa Jože igra! Zdej je že odpeljal vlak. Zdej je izgubljen in cela rodbina. Če bo prevrat prišel, bo cela rodbina izgubljena. Pa vsaj dalje, kakor do št. Vida ne bo prišel, ker je vse podstavljeno (podminirano). Ko je moj mož prišel domov, je rekel: »Srečno smo prišli skozi, en mal so nas napadali.« Ker sem se bala za njega, sem ga prosila, da naj več ne vozi, toda odgovoril mi je: Jugoslavija me je rešila; stavka je politična, jaz pa nočem biti proti državi. Ošaben zanikava, da ni bil tako nastopil, kakor je pričala Breskvarjeva gospa, nakar se ta obrne proti njemu rekoč: »Kar sem pričala, je vse resnica.« Okrajni sodnik Avsec je na to obsodil Ošabna na tri tedne zopora.

Ij Nogometne tekme. V soboto in nedeljo 2. maja se vrši točno ob pol 18. uri (pol 6. popoldne) na igrišču »S. K. Ilirija« nasproti državnega kolodvora nogometna tekma med prvimi moštvi S. K. »Viktoria« iz Zagreba in »S. K. Ilirija«, Ljubljana. — Vstopnina: sedeži I. vrste 15. K, sedeži II. vrste 10 K, stojšče 5 K Člani Ilirije plačajo proti legitimaciji na stojšču 2 K. Blagajna se odpre ob 16. (4.) uri. Tekme se bodo vršile ob vsakem vremenu. (K)

Delavska zveza.

Tržič. Delavska zveza je imela pretekli ponedeljek v Domu mnogoštevilno obiskan shod pod predsedstvom tov. L. Tomazina. Učitelj Vider je opisal najprvo socialne boje delavskih stanov v prejšnjih stoletjih in prešel na to na sedanje čase. Govoril je o proslavi delavskega praznika na prvi majnik. Razpravljalo se je o železničarskem štrajku ter sklenilo zavzeti svoje stališče, ko se bodo pojasnile razmere, katere so nam sedaj neznane, ker ne dobivamo nikakega časopisa, socialistom pa vselej verjeti ne moremo. G. visokošolec Udé je priporočal ustanovitev podružnice Jugoslov. matice, za kar so se navzoči navdušeno izjavili.

Delavsko združništvo.

Izredni občni zbor I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva se vrši dne 2. majnika ob 5. uri popoldne v združniških prostorih, Kongresni trg št. 2. Na dnevnem redu je spomin petindvajsetletnice društvene ustanovitve in pa sprememba pravil. Četrstoletnja je za nami in društvo se je razvilo iz skromne prodajalne za okrog 100 članov v močno združbo s 27 prodajalnami, vsled česar je naravno, da se je pokazala tudi v pravih marsikatera vrzel, katero bo treba razmeram primerno preurediti, da bo mogoče sodelovanje vseh članov pri občnem zboru, da bodo imele posamezne prodajalne legitimno lokalno nadzorstvo. Predvsem pa je treba zvišati deleže, ker deleži, ki so bili določeni pred 25 leti, danes nikakor več ne zadoščajo. Pred 25 leti je znesek 30 K pomenil toliko, da se je z njim lahko krila povprečna potreba enega člana za cel mesec, danes pa se more kriti s tem zneskom kvečjemu potreba 2 ali 3 dni, vse ostalo se mora kriti s kreditom, kar pa ne odgovarja zdravemu gospodarstvu, ki naj stremi za tem, da člani zlože sami potrebni obratni kapital. Zato treba zvišati deleže na vsaj 100 K. — Treba je določbe za zbiranje prihrankov članov itd. Da se vse to potrebam odgovarjajoče preuredi, naj se člani občnega zbora v obilnem številu udeležijo. Vsak član naj prinese seboj člansko, oziroma nakupovalno knjižico, da se v služaju potrebe lahko izkaže, če bi ga slučajno osebno ne poznali. Ker se nameravajo pravila preurediti tako, da se bo računsko leto zaključilo s 1. julijem vsakega leta, se bo prihodnji redni občni zbor vršil bržkone v drugi polovici tega leta s 1 in polletno bilanco. Ta preuredba je potrebna tudi radi tega, ker je med šolskimi počitnicami manj dela v prodajalnah in več časa na razpolago za popis blaga in sestavo bilanc ter obisk zunanjih prodajaln. — Odbor.

Železničar.

Iz delavnic južne železnice v Mariboru. Ogrinc, načelnik delavnic, zagrizen sovražnik slovenskih železničarjev, a velik prijatelj in podpiratelj internacionalnih socialdemokratov in komunistov, se je izrazil proti 2 slov. železničarjema, ki sta se javila na delo, kakor se je vsem, ki so se javili pri kolodv. voj. poveljstvu, da mora delavstvo tako dolgo čakati, dokler on ne ukaže iti na delo. In res je pustil čakati železničarje od 10. ure dopoldne do krog 3. ure popoldne, preden jim je bilo odkazano delo in s tem hotel res pokazati, da je on gospodar. Splošno pa je Ogrinc nasproten slov. železničarjem, tako da gotovo ni niti enega narodnega železničarja, ki bi imel zaupanje do njega. Pač pa naravnost simpatizira z socialisti, ter jih s svojim ravnanjem naravnost podpihuje k štrajku, ter tako pomaga rušiti Jugoslavijo, na katero itak žvižga, kar pa se ne bo posrečilo niti komunistom, kaj še-le Ogrincu. Že pred meseci in celo večkrat se je zahotelo s strani J. S. Z. kakor tudi od Zveze Jugoslov. železn. odstranitev Ogrinca, radi njegovega pristranskega in krivičnega postopanja napram slov. železničarjem. A vse zahteve, vsi protesti so bili zastoj — a sedaj vidijo lahko tisti, kateri tem zahtevam niso hoteli ugoditi, sad njihovih pregreh, ker s tem, da je Ogrinc ostal nadalje vodja in še celo bil povišan, so postajali socialisti vedno predrznejši in so vedno bolj očitno delovali v protidržavnem duhu, ker so vedeli, da imajo v Ogrincu doberga zaščitnika in zagovornika. A zahtevo po odstranit-

vij Ogrinca, slovenski železničarji sedaj še bolj in zadnjič povdajajo. Če vlada noče nastopiti bolj odločno proti takšnim državi in jugoslovanski misli sovražnim elementom, pa bo slovenski železničar storil to sam.

Kovinar.

Guštanj. Na belo nedeljo 11. t. m. se je vršil tukaj v dvorani Ferdo Lečnika javen shod Jugoslovanske Strokove Zveze, skupine Guštanj. Shodu je predsedoval tovariš blagajnik Miloš Ovid. Naš načelnik G. Gorenšek se je prostovoljno javil v policijsko službo v plebiscitnem ozemlju A, ter se odzval pretečeno sredo klicu domovine. Na shodu je poročal tajnik okrožja JSZ iz Maribora tovariš Krepek. Govornik je zadel pravo struno, ko je ob čbhi pozornosti izvajal, da je temelj in moč JSZ krščanska vzajemnost, to je znamenje, v katerem JSZ zmaga! Osvetlil je nadalje na številnih svezih zgledih delovanje in skrb socialističnih prvakov za delavstvo. Njegov govor je izzvenel s pozivom: »Le vkup, le vkup uboga gmajna, pod zastavo JSZ. (Odobravaje.) Shoda se je poleg naših pristašev udeležilo tudi precej tukajšnjih socialistov, ki pa shoda niso motili. Sprejete so bile z navdušenjem sledeče resolucije:

1. Delavci JSZ, skupina Guštanj, odločno obsojajo nastop Orednjega društva kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani ter zastopnikov socialističnih delavcev v jeklarni na Ravneh, ki so smatrali za potrebno zlorabiti splošno delavsko zadevo meznega gibanja v lastne propagandistične namene ter onemogočili s tem, da so izključili od aktivnega sodelovanja zastopstvo naše skupine, vzajemni nastop celokupnega delavstva v zadevi ureditve prejemkov v jeklarni na Ravneh.

2. Zahtevamo, da se od državnega nadzorništva jeklarne vpokliče naknadno v odbor za ugotavljanje draginskih doklad sorazmerno število zastopnikov delavcev naše skupine. Dosedanji takozvani »zaupniki« delavstva so svoje zaupanje izigravali le za socialiste.

3. Zahtevamo, da se prisodi naknadno draginska doklada tudi onim materam, ali drugim družinskim članom, ki gospodinjijo samcem — delavcem. Ta določba naj se sprejme v pogodbo zadnje meznice določitve.

4. Z ogorčenjem protestiramo proti začetemu hujskanju in terorju gotovih ljudi socialnodemokratskega prepričanja, ki groze našim pristašem z nasiljem, oziroma jim že dejansko prevzemajo boljše mesta v jeklarni. O tej zadevi si bomo znali poiskati popolnega zadoščenja.

Nato se je izpopolnil odbor, ker je bilo nekaj mest praznih. Predno se je shod zaključil, smo se spomnili svojih neodrešenih bratov v zasednem ozemlju. Zvestoba je znamenje krščanskega prepričanja! Na to se je shod, ki je trajal nad 2 uri, zaključil.

Delavstvo papirnic.

MEZDNO GIBANJE DELAVSTVA VEVOČE, GORIČANE — MEDVODE.

Delavstvo papirnic Vevče, Goričane — Medvode, organizirano v Jugoslov. Strokovni Zvezi (Zveza papirniških delavcev), je stavilo zahteve za povišanje plače na upravnih svet omenjenih papirnic dne 2. aprila 1920. Zahteve Zveze papirniškega delavstva (JSZ) so:

I. Vsem delavcem nad 18 letom starosti naj se zviša plača dnevno za 18 K, pod 18 letom in ženskam za 13 K dnevno. Akordnemu delavstvu naj se v isti meri zvišajo prejemki brez ozira na akord.

II. V slučaju, da vodstvo tovarne prestavi kateregakoli na slabše plačano mesto, naj se mu ne odvzame morebitna višja plača, ki jo je imel prej, ampak naj se mu pusti v nadalje.

III. Pazniki in rokodelci v Medvodah in Goričanih se naj uvrstijo v isto kategorijo prejemkov kot v Vevčah.

IV. Delavstvu pri stroju za sekanje lesa, na prostoru za les in v skladišču na postaji in mlevcem (Kollergang) se naj dá ista plača ter ista premija kot delavstvu pri strojih za brušenje lesa (Holzschleifer). Delavce za zbiranje in pripravljanje lesa naj se uvrstijo v isto stopnjo kot delavke pri stroju za lepenko (Deckelmaschine).

V. Tovarna naj prispeva vsemu delavstvu, ki nima tovarniškega stanovanja, za družinske očete in vzdrževalce družin po 30 K mesečno, samcem in samicam, ki plačajo stanovanje, 20 K mesečno.

VI. Delo ob nedeljah in praznikih, nadalje nočno delo čez normalni čas, naj se plača s 100% poviška navadnega zaslužka. (Nočno delo se razume od 21.—6. ure.)

VII. Strojniki (Maschinenwärter) naj se uvrstijo v II. kategorijo in naj se jim ista plača izplačuje, četudi stroj stoji.

VIII. Delavstvu, ki je odpoklicano k orožnim vajam, naj se plača za čas, ki ga zamudijo vsled orožne vaje, prispevek 50

odstotkov njihovega zaslužka kakor je to bila prej navada.

IX. Vodstvo tovarn naj nastavi enega delavca, ki bi po vsaki zdravniški ordinaciji pobral nakazila (Recepte) in bi še isti dan odšel v Ljubljano po zdravila ter jih razdelil takoj med bolnike. Ravno tako naj bi donášal bolniške podpore iz okr. bol. blagajne, da se delavstvu prihranijo občutni stroški in nepotrebna pota.

X. Vdove umrlih tovarniških delavcev naj se pustijo v tovarniških stanovanjih toliko časa, da jim vodstvo preskrbi drugo stanovanje.

XI. Vsa dosedaj veljavna določila ostanejo, v kolikor jih ne izpremenijo te zahteve, nadalje v veljavi.

XII. Ta določila stopijo takoj v veljavo s 1. aprilom 1920.

Nadalje se je vložila že 17. decembra 1919 zahteva, oziroma prošnja potom Jugoslovanske Strokovne Zveze, da bi se povzela penzionistom njih miloščina za 100 odstotkov.

Vložili so zahteve tudi socialisti, katere nam pa niso znane. Na podlagi vloženih zahtev JSZ so se vršila pogajanja dne 27. aprila t. l. Pogajanja so se za delavstvo dobro iztekla. Sestavil se je sledeči zapisnik:

Zapisnik, sestavljen z ravnateljstvom papirnice Vevče, Goričane — Medvoda na eni strani, pa delavstvom gornjih tovarn na drugi strani. Zastopani so: Ravnatelj Alfred Pilner pl. Steinburg, ravnatelj Konrad Mohrbacher, za tovarne; za delavstvo: Jugoslovanska Strokovna Zveza: Avgust Cvikelj, Albin Tolmajnar, Janez Cvajnar, Rešek Ivan, Petač Ivan, Fink Vincencij, Petercel Ivan.

1. Delavci čez 18 let dobijo 18 K, pod 18 letmi in ženske osebe po 13 K na dan več. Akord je v isti lastnosti percentuelno povišan.

2. Točka druga se enoglasno odkloni.

3. Pazniki in delavci v Medvodah in Goričanah se uvrstijo v isto kategorijo prejemkov kakor v Vevčah.

4. Delavstvo pri sekalnem stroju na drvniku (Holzplatz), v skladiščih, na postaji in pri Kollergangu, dobijo isto mezdno in isto premijo kakor delavstvo v tovarni lesovine. Delavke pri nabiranju in pripravljanju lesa se postavijo na isto stopnjo kakor delavke pri Deckelmaschinah.

5. Družinski očetje in vzdrževalci družine, ki nimajo tovarniškega stanovanja, dobijo mesečno 30 K in samske osebe, ki so primorane stanovanje najeti, dobijo po 20 K mesečno.

K tej točki se pripominja, da ako je v slučaju več članov ene družine zaposlenih v tovarni, dobi ta stanovanjski dodatek samo družinski oče ali vzdrževatelj.

Zahteva po 100% povišanju pri čezurnem delu v nedeljah in praznikih se enoglasno odkloni, pripozna pa se za nedelje in delavnike postavno 50% povišanje plače, isto tako 100% povišanje o Božiču, o Veliki noči in Binkošti.

7. Strojniki (Maschinenwärter) se uvrstijo v II. kategorijo, in se jim ista plača izplačuje, četudi stroj stoji.

8. Delavstvu, ki je vpoklicano k normalnim orožnim vajam, se plača, oženjenim 50% in samskim 25% od dnevnice mezde, izvzemši od draginjske doklade.

9. Določil se en delavec, ki po vsaki zdravniški ordinaciji prinese iz Ljubljane zdravila, in obenem donáša bolniške podpore iz okr. bol. blagajne.

10. Vdove umrlih tovarniških delavcev imajo pravico, da ostanejo v stanovanju še tri mesece po možni smrti, v katerem času naj si pa preskrbi drugo stanovanje.

11. Prošnji penzionistov z dne 17. dec. 1919 se ugotovi in se jim poviša dosedanja miloščina za 100%.

12. Kuharjem celuloze v tovarni Goričane se poviša temeljna plača za 122 K, enako mazalcem transmissije v Goričanah in Medvodah, ker te osebe obenem izvršujejo delo jermenarja.

Zahteva vrtnarja Jeraja Matevža se enoglasno odkloni.

Navedeni pogoji imajo veljavo s 1. aprilom 1920 in se izplača dodatno plačilo obenem z naslednjim plačilom.

Ta zapisnik se zaključil in podpiše. Vevče, dne 27. aprila 1920.

A. P. pl. Steinburg I. r.; Mohrbacher Konrad I. r.; Avgust Cvikelj I. r.; Petercel I. r.; Fink Vincencij I. r.; Albin Tolmajnar I. r.; Cvajnar Janko I. r.; Rešek Ivan I. r.

Pogajanja so se končala ob 18. uri zvečer. Bilo je to po dolgem času prvo pogajanje, pri katerem je delavstvo prodrlo skoraj na celi črti. Izmed organizacij je bila zastopana samo Jugoslovanska Strokovna Zveza (Zveza, papirniškega delavstva).

Viničar.

ZBOROVANJE VINIČARJEV MARIBORSKEGA OKRAJA.

Maribor. V nedeljo, dne 18. aprila, dopoldne se je vršil v dvorani Jugoslovanske

strokovne zveze shod zaupnikov vinačarjev (bilo jih je okrog 200) iz celega mariborskega okraja, z namenom, da si ustanovijo svojo lastno stanovsko organizacijo Zvezo viničarjev za mariborski okraj. Shodu je predsedoval Jožef Gornik iz Štrihovca. Na shodu so govorili: predsednik Gornik, urednik Krajnc, poslanec Vesenjak, viničarja Repina iz Krčevine, Geč iz Vurberga, Knuplež od št. Petra, ter Žebot, Krepek in Karba iz Studenic. Za mariborsko okrožje se je pod okriljem Jugoslovanske strokovne zveze ustanovila Zveza viničarjev. Za vsako organizacijo so se določili zaupniki, ki bodo vzeli organizacijo v roke in kjer se potem ustanove posebne skupine. Ob koncu se je izvolil glavni odbor »Zveze viničarjev« in se sledeče sestavil: Knuplež Jožef (št. Peter pri Mariboru) predsednik; Pešl Ivan (št. Ili v Sl. gor.) I. podpredsednik; Ferlinc Jurij (št. Jakob v Slov. gor.) II. podpredsednik; Koren Franc, tajnik; odborniki: Ledenik Fr., Repina Andrej, Ribič Jožef, Geč Franc, Kotovšek Ivan, Kožuh Alojzij, Pen Simon, Švarc Jožef, Sirk Ivan, Gornik Jožef, Kramberger Andrej, Emeršič Andrej, Breg Ivan, Rebernik Jožef, Zornec Vinko, Škerget Hinko, Kristl Franc in Kurnik Janez. Viničarji so odločno povdarjali, da nočejo in ne marajo brezverske, breznarodne in hujskajoče socialnodemokratske ali komunistične organizacije, ki na deželi posebno med viničarji strastno agitira in vabi v svojo organizacijo, a ne z namenom, da bi viničarjem res tudi pomagali, temveč da bi dobili volivcev za prihodnje bližajoče se volitve in pa da bi zanesli sovraštvo med kmeti in viničarje. Na shodu se je posebno razpravljalo tudi o tem, kako pomagati viničarjem in jim pripomoči do boljšega položaja. Sklepi se predložijo deželni in osrednji vladi. Poslanec Vesenjak, ki je bil ves čas navzoč pri zborovanju, jih bo pa izročil našim poslancem.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Dosedanji viničarski red je sad liberalnega naziranja in ne odgovarja potrebam viničarjev. Treba ga je temeljito preosnovati. Zato zahtevamo viničarski red, ki naj zajamči našemu poštenemu delu tudi pošteno plačilo in omogoči nam in našim družinam vsaj skromno življenje. Zahtevamo tudi, da viničarji po svojih zastopnikih sodelujejo pri izdelovanju novega viničarskega reda.

2. Viničarji zahtevamo splošno, obvezno zavarovanje za starost, onemoglost, za slučaj bolezni in elementarnih nezd.

3. Trenotno zahtevamo viničarji pomoč v prehrani, obleki in obutvi. Posebno obleka in obutev je nujno potrebna, ker je pri svojem težkem delu izredno mnogo porabimo.

Vzrok draginje, ki vlada sedaj pri nas, viničarji ne vidimo samo v splošnem pomanjkanju blaga kot posledice svetovne vojne, ampak tudi v kupičenju pri verižnikih in trgovcih. Zato zahtevamo ostrejšo kontrolo nad trgovci in uničenja verižništva, ki je največji vzrok draginje.

5. Viničarji soglašajo in pozdravljajo sklepe SLS v zadevi agrarne reforme in povdarjajo, da je treba tudi velike vinograde razdeliti in sicer med one, ki jih bodo s svojo družino sami obdelovali. V prvi vrsti pa se naj ozira agrarna reforma na viničarske invalide, vdove in sirote.

6. Posesnike izven države naj se prisili, da izpolnijo svoje obveznosti do viničarjev.

Dnina bodi z ozirom na sedanjo neznošno draginjo sorazmerno takšna, kakor je bila pred vojno.

8. Viničarji mariborskega okrožja odločno protestirajo proti hujškanju socialistov med viničarji, ki hočejo napraviti sovraštvo med kmeti in viničarji. Mi viničarji zahtevamo svojo pravico do zadnje pitice, pa pri tem hočemo živeti v krščanski vzajemnosti in slogi s kmeti, ki nam dajo našo pravico. Krščansko misleči viničarji odklanjamo socialnodemokratsko organizacijo, ki ni nič drugega, nego lov na volilce pred volitvami.

Po enoglasnem sprejetju zgorajšnjih resolucij je bil ob pol eni popoldne zaključen 3 in pol ure trajajoči shod. Brez vsake agitacije, niti v časopisih ni bilo objavljeno, so se zbrali naši vrli viničarji v takšnem številu, da jim gre vsa čast. Kajti s tem so pokazali, da je slovenski viničar še v krščanskem taboru in da ostane tudi zanaprej. S tem le shodom je bila postavljena podlaga za nadaljni razvoj viničarske organizacije, kateri se mora pridružiti vsak viničar, kateri hoče dobro sebi in bližnjemu in če hoče, da se prejkoslej uresničijo zahteve viničarjev in da tako pridejo do svojih pravic. Zatorej prijatelji-viničarji, na vas je sedaj ležeče, kako da bo pričetno delo napredovalo, storite vsak svojo dolžnost, agitirajte med tovariši, da se tudi oni vam pridružijo, da bo število članov »Viničarske zveze« čim večje, ker večji bodo potem tudi njeni uspehi. In mi vsi drugi, ki smo odkritosrčni prijatelji vaši, pa vas bomo radevolje podpirali pri vašem delu in boju zatorej še enkrat vam kličemo: Viničarji na delo, ker težki so dnevi, a delo in trud vam naj Bog blagoslovi!

Maribor. Seje glavnega odbora »Zveze viničarjev« se vrše vsako 3. nedeljo v mesecu v dvorani JSZ v Mariboru, Splavarska ulica 4, in sicer ob 9. uri dop.

Slamnikar.

Domžale. Precej časa je že minulo, kar smo se zadnjič oglašili. Treba je, da damo vsaj glas od sebe, da se ne bo mislilo, da nas mogoče ni več med živimi. V nedeljo, dne 18. t. m. se je vršil po dolgem času zopet shod. Poročal je tov. Cvikelj iz Ljubljane. Napravili so se važni sklepi in načrti za prenovitev organizacije. Ob enem smo dali duška krivicam, ki se gode članom v tovarnah od tovarnarjev, ki še vedno mislijo, da so v stari Avstriji. Ampak naj si zapomnijo: Slamnikar ve, kaj mu je storiti. Ne bo se ujemal račun brez krčmarja. Ko bo sad dozorel, bo padel in do tedaj naj si tovarnarji premislijo, ker bo prepozno. Damo jim samo dober svet in tega naj se držijo in ne bodo se kesali, drugače se pa bodo. Toliko za danes, pa drugič več!

Cestar.

Prominul je član Zveze cestarjev Anton Skvarča, okrajni cestar v Savodnjam pri Škofji Loki. Priporočamo ga vsem tovarišem v blag spomin. N. v m. p.!

Služkinja.

Zelo se opaža v mestu pomanjkanje služkinj. Razvidno je iz posredovalnice za službe, da je služb dovolj, služkinj pa ne. Pričakujemo pa lahko, da se stanje še poslabša. Zabeležiti moramo, da se služkinjam na deželi boljše gori kot pa v mestu, zato je samo po sebi razumljivo, da manjka v mestu služkinj. Vpoštevati se mora tudi to, da služkinji na deželi ni treba tako paziti na obleko; dobro je, če je tudi nekoliko zakrpana, kar pa v mestu ni na mestu. Upajmo, da se v doglednem času razmere preuredijo, potem bo pa tudi pomanjkanje služkinj ponehalo.

Mariborske gospodinje in služkinje. Maribor: V nedeljo 11. aprila, se je vršilo v Narodnem domu od mariborskega splošnega ženskega društva sklicano zborovanje gospe in služkinj. Udeležba je bila velika. Gospa ravnateljica Štupica je predavala o predmetu »Gospodinja in služkinja«, ter natančno očrtala dolžnosti gospodinje do služkinj, ter služkinj do gospodinje. V imenu služkinj, organiziranih v J. S. Z., katere imajo svojo posebno skupino, sta govorili tovarišici Poplatnik in Jončič, ki jih govora sta bila s strani gospodinj z odobravanjem vzeta na znanje. Žensko društvo je sprejelo sporazum, kakor je bil sprejet v Ljubljani med ženskim društvom in »Zvezo služkinj« ter se izjavilo, da pripozna edino le organizacijo služkinj J. S. Z.

Maribor: Skupina služkinj je priredila v nedeljo 25. aprila v Narodnem domu v prid podporni in bolniški blagajni služkinj gledališko predstavo. Predstavljala se je zgodovinska igra »Junaške Blejke«. Vse igralke so ponovno pokazale svojo zmoglost. Obisk je bil kljub lepemu vremenu, ko je večinoma šlo vse ven v lepo cvetočo naravo, celo dober in je tudi sklad služkinj precej narasel.

Lesni delavec.

Ljubelj. Ne tiče se nas, oziroma našega kraja, ampak Bistrice v Rožu. In vendar je treba, da pojasnimo javnosti postopanje socialistov ali komunistov, ki zmiraj trdijo, da ne delajo z nasilstvom. V naši skupini sta se nahajala člana brata Florjan in Peter Struger, ki sta šla sedaj v delo v Bistrico v Rožu. Tam ju pa niso pustili drugače na delo, da sta se morala organizirati pri socialistih. Potem pa še pojte staro pesem, da ne delae s terorizem. Kaj vam pomagajo trditve in lažidokazi, ko pa pri prvi priliki, ki se vam nudi, pokažete v dejanju, da je vas sam teror in nič drugega. Bodimo odkriti! Ko bi vi sile ne rabili, bi Vas sploh ne bilo. Ko boste enkrat silo dali med staro šaro, potem boste tudi vi zginili, tja, kjer bo vas kafa vzela. Zato se pa ne repenčite, saj vam ne pomagata.

Ljubelj. Kmalu se bo vršil pri nas plebiscit. Vpoklicani so že tisti, ki so se prostovoljno javili k policiji. Tako tudi naša skupina lahko zabeleži narodno zavednost svojih članov. Od naše skupine so se prostovoljno javili sledeči: Avguštin Koprivnik, Blaž Koprivnik, Andrej Maurer, Kristijan Pošinger in štirje člani; prvi štirje so namreč odborniki skupine. Dne 8. aprila so se poslovili, zavedajoč se dolžnosti napram svoji domovini — slovenski Koroški.

Kmetijsko delavstvo.

Vprašanje kmetijskega in poljedelskega delavstva je tudi pri nas postalo pereče. Zmirom bolj jasno se kaže, da se je

tudi kmetijstvo samo kot tako precej preosnovalo. Uporabljanje raznovrstnih strojev pri kmetovanju je tudi kmetijsko delavstvo postavilo v čisto drug položaj. To delavstvo ima sedaj svoje posebne zahteve, katerih prej ni poznalo in potrebovalo. Obratovanje z stroji je vedno združeno z nevarnostjo za delavca. Zato ima delavec, ki je zaposlen pri strojih, pravico zahtevati, da se ga zavaruje za slučaj nezgode.

Starostno zavarovanje je ravno tako potrebno za kmetijskega delavca kakor za industrijskega in ravno tako bolniško zavarovanje. Gospodarji, ki bi iz hvalečnosti hoteli skrbeti za starega posla, so postali silno redki. Posel, ki se enkrat postara, je samo za napotje pri hiši, in vsak gospodar gleda, da se ga prej ko mogoče iznebi. Še hujše pa je, ako se takega reveža poloti bolezen. Neka časa že potrpijo z njim, mu strežejo in privoščijo malo boljše hrano. Bolezen pa včasih dolgo trpi in ljudje smo že taki, da se vsakega bolnika hitro naveščamo. Tedaj je tak bolnik velik trpin, včasih se ne najde niti en človek, da bi spravil takega reveža v bolnico.

Človek pa je ustvarjen za družinsko življenje in tudi kmetijski delavec mora biti v položaju, da si ustanovi družino. Na kmetih je že zdaj naravnost idealno uravnano za pošteno in srečno družinsko življenje. Skoro v vsaki vasi je nekaj kajzarjev, kateri delajo pri večjih kmetijah, ko so enkrat doma izvršili potrebno delo. Poskrbeti bi bilo samo še takozvane gostače, da tudi ti dobijo primerne hišice, kar sedaj ko se bo enkrat izvršila agrarna reforma, ne bo tako težko izpeljati.

Pred vsem pa je potrebno, da si ustanovi stanovsko organizacijo, se strokovno organizira, da bo mogel uveljaviti svoje zahteve. Kmetijski in poljedelski delavci pristopajte k Jugoslovanski strokovni zvezi.

Razne novice.

r Dež na umeten način. Nedavno smo brali, da je nekdo izumel, kako bi se dal narediti dež na umeten način in tako pospešiti in omogočiti plodnost nekaterih krajev naše zemlje. V privezanem zrakovu, ki je opremljen z električnimi pripravi, se vzbuja v višini 1800 do 2000 metrov električne eksplozije. Vsled nastalih električnih valov nastane zadostna ionizacija zračnih plasti, ki služi v to, da se stisne v zraku nahajajoča se toplota v obliko deževnih kapelj, ki padajo na zemljo. Iznajdba je napravil nek Avstralec, in jasno je, da je avstralska vlada zelo rada vzela to sredstvo na znanje, zakaj nobena država na svetu ne trpi radi suše toliko kot ravno Avstralija, kjer morajo v suhih letih poklati na stotisoče glav živine, ker se velikanski, prerijam podobni pašniki popolnoma posušijo. Če se ta najdba obnese kot dobra, tedaj se bo rodovitost Avstralije neizmerno povzdignila.

Narodno gledališče.

Opera.

28. aprila, sredo: »Fausta«. Abon. E.
29. aprila, četrtek: »Zonglera«. Abon. D.
30. aprila, petek: »Trovatore«. Abon. A.
1. maja, sobota: »Prodana nevesta«. Izven abon.

2. maja, nedelja: »Fausta«. Izven abon.

Drama.

28. aprila, sredo: »Smrti ples«. Ab. B.
29. aprila, četrtek: »Golgota«. Uradniška predstava. Izven abon.
30. aprila, petek: »Golgota«. Delavska predstava. Izven abon.
1. maja, sobota: »Saloma«, »Slepica«. Abon. E.

Aprovizacija.

a Mast za člane mestne aprovizacije in sicer po 1 do 2 kg a K 45 se dobi v vojni prodajalni na Poljanski cesti št. 15 na kaznice mestnega magistrata, ki se bodo izdajale dne 29., 30. aprila ter 1. in 3. maja 1920.

a Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo v Ljubljani. V sredo dne 28. aprila se prične deliti na zadrugne člane belo moko, krušno moko in koruzni zdrob in sicer po sledečem redu: V sredo dne 28. aprila št. 1 do 200, v četrtek, 29. aprila št. 201 do 400, v petek, 30. aprila št. 401 do 600, v ponedeljek, 3. maja št. 601 do 1000, v torek, 4. maja št. 1001 do 1200, v sredo, 5. maja št. 1201 do konca in zamudniki. Ostali zamudniki samo še v četrtek dne 6. maja. Obenem se naznanja, da se od dne 3. maja naprej zopet prične sprejemati novi člani in sicer vsak dan od 15. do 17. ure. Člani se opozarjajo tudi, da kdor še ni oddal sladkornih izkaznic, naj iste takoj odda v zadrugni pisarni.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.